

“Mən yalnız oxumağı sevirdim...”

81 yaşlı Edita Pyexa: Çıxış etməkdən tənə gəlmək mümkün deyil

Yalnız nadir ifaçı belə bir yaradıcılıq ömrü ilə öyünə bilər: **Edita Pyexa 81-ci doğum ilini səhnədə anşlaqla qeyd etdi və kölgəyə çəkilmək fikrində deyil. “Çıxış etməkdən tənə gəlmək mümkün deyil” - deyə müğənni söyləyir.**

ATAM QƏDDAR İNSAN OLSA DA

- Edita Stanislavovna, siz mükəmməl görünürsünüz!

- Bu, genetikadır. Mənim atam həmişə yaxşı görünürdü, düzdür, erkən dünyasını dəyişib, amma nənəm, atamın anası 90 ildən çox yaşayıb. O, adamayovuşmaz idi, meşədəki kiçik evdə yaşayırdı və göbək, giləmeyvə yığırdı, bunlarla da qidalanırdı. Budur, mən də təbiət qoynunda yaşayıram, bu da kömək edir, əsəblərim sakitdir və az qala quş qədər yeyirəm.

- Özünü necə formada saxlayırsınız?

- Belə bir deyim var: vərmiş - ikinci xasiyyətdir. Mən çox yeməyə alışmamışam. Müharibə başlayanda iki yaşım var idi və 9 yaşına kimi dadlı yeməyin nə olduğunu bilirdim. Atalıqım bostanda nə yetişdirsə, biz də onu yeyərdik. Müharibədən sonra o, dovşan və toyuq saxlayırdı və biz onları yalnız bayram vaxtları bişirərdik. Və yeməklər - et və kartof yeməkləri arasında fasilələr olurdu. Mən də az yeməyə alışmışdım.

- Atalıqınız ailəsinə dolandırıcıdı?

- Atam 1941-ci ildə 37 yaşında vəfat etmişdi. Bu illərin 20 ilini torpaq altında, şaxtada keçirmişdi. Sonra şaxtaya qardaşım düşməli oldu. Müdiriyyəti aldaraq 17 yaş olduğunu söyləmişdi, amma onun cəmi 14 yaş var idi. 3 ildən sonra o, vərəmdən dünyasını dəyişdi. Anam yerin səthində çeşidli işləyirdi.

Şaxtanın sahibkarının böyük bir evi vardı və həmin evlərdə yalnız şaxtada işləyənlər yaşaya bilərdilər. Qardaşım öldü və bizi evdən qova bilirdilər. Belə olanda, rəfiqəsi anam üçün şaxtada işləyən 39 yaşlı subay bir nəfəri tapdı və "evlənin, yoxsa qızınızla küçədə qalacaqsınız" - dedi. Qardaşımın dəfnindən sonra onlar velosipədlərdə meriyaya evlənməyə yollandılar. Beləcə, biz öz evimizdə qaldıq - iki otaq aşağıda, ikisi yuxarıda, qonşular, beş sotuq bostanla birgə həyat-bacamız oldu.

Atam qəddar insan olsa da, mən ona minnətdaram. Kənddə böyümüşdü, deyirdi ki, bir səhvi olanda onu ağaqla döyərmişlər. Çoban işləyib, böhran vaxtı bir çox polyaklar kimi iş axtarmaq adı ilə Fransaya getmək istəyib və özünü şaxtada tapmışdı.

Atalıqım savadsız olsa da, işgüzar adam idi. Kəndlərə gedər, oradan ərzaqla dönərdi. Mən vərəmə təzə tutulan vaxtlar o məni bu ərzaqlarla sağaldı. O vaxtdan mənim ciyərəm zəifdir - bir balaca yelçəkən

yerdə olsam, o saat xəstələnirəm. Müharibə bitdikdən sonra atalıqım: "mən də polyakam, siz də. Bu kapitalistlərdən canımızı qurtarıb doğma Polşaya qayıdaq" - dedi. O, kommunist idi. Və biz yük vaqonunda Fransadan Polşaya 9 günə çatdıq.

İlyarım rus dilini bilmədim. Əyalətimizdə dil müəllimimiz keçmiş hərbiçiyə polyak idi. Universitetin ikinci kursunda mən artıq rus dilini öyrənmişdim. Mənim dil öyrənməyə istedadım var. Polyak, rus, ispan, alman dillərində danışırım.

DƏRZİ OLMAQ İSTƏMƏDİM

- Fikirləşirdiniz ki, ulduz olacaqsınız?

- Yox əlbəttə! Məndə tələbbür yoxdur. Sənətkar olmaq məcburiyyətində deyildim. Ancaq mahnı oxumağı sevirdim. Bu, mənə anamdan keçmişdi. Qoca vaxtlarında anam simli musiqi aləti olan mandolina-da çalmağı belə öyrənmişdi.

Mən Leningrad Universitetindəki Psixoloji fakültəni bitirib, Polşaya qayıdaraq müəllimə işləyər, sonra təqaüdə çıxardım, vəssalam. Məktəbdə 7 illiyi bitirəndən sonra atalıqım mənim işləməyimi tələb etdi. Yaxınlıqda tikis fabriki var idi və o, mənim derzi olmağımı istəyirdi. Etiraz edib, "mən müəllimə olacağam" - dedim. "Nə? Mən sənə çörək verməyəcəm! Gəzib, dolanıb yemək gətirəcəksən!" - deyəndə, "mən təqaüd alacağam" - deyə cavab verdim. Təqaüd aldığı zaman o çox təəccübləndi. Rusiyada oxumaq üçün seçimi qazandıqda isə, o, "mən heç nə başa düşürəm" - dedi.

OLSA ƏTƏKDƏ VƏ XİZƏK ÇƏKMƏLƏRİNDƏ KEÇƏN KONSERT

- Bronevski ilə tarixi görüş taleyinizi müəyyənləşdirdimi?

- O, məni polşalı tələbələrin xorunda oxuyarkən eşitmişdi və məndən kömək is-

tədi, onun materialı çatmırdı. Mən onun üçün bir neçə mahnı oxudum... O, çox heyretləndi: "Bunları haradan bilirsən?" - dedi. "Mən daha çox bilirəm" - dedim. Sonralar o mənim haqqımda anasına danışmışdı. Erika Karlovna Leningrad kappellasında oxuyurdu, amma məşhur aktrisa ola bilməmişdi. Atası Aleksandr Semyonoviç dənizçi - ikinci dərəcəli kapitan idi. Anası məni nahara qonaq çağırmasını tapşırırdı. Ata-anası mənə diqqətlə baxır və mənim gəzəyən olmadığımı şübhə edirdilər. Sadə şaxtaçı qızı olduğumu bilib sakitləşdilər.

1955-ci ilin Yeni il gecəsi Bronevski: "konservatoriyada professorlar üçün konsert təşkil olunub, sən də bir-iki mahnı ilə çıxış et" - deyə mənə təklif etdi. Və budur, mən ağ-yaşıl sviter və sadə, qəhvəyi rəngli ətəkdə səhnəyə çıxdım. Bayırlıq tuf-lim olmadığından, xizək çəkmələri geyinmişdim. Bu, böyük məharət idi. Belə çəkmələri yalnız varlılar geyinirdi. Mən "Qırmızı avtobus"u oxudum. Zal heyrətdən dondu. San Saniça baxdım, birdən hər kəs alqışlamağa başladı. Bu mahnını dörd dəfə oxumalı oldum. Bronevskidən "Şura, bu nə idi?" - deyə soruşanda, "sən onların xoşlarına gəlmisən" - dedi.

- Və yuxudan məşhur ayıldınız?

- Xoşbəxt idim ki, xoşlarına gəlmişdim. Belə bir məqsədim yox idi - mən yalnız oxumağı sevirdim.

- Beləcə Bronevskiyə ərə gediniz?

- O, məni məftun etdi. Həm ağıllı, həm də ziyalı idi. Hər şeyi havada qapırdı. Karikaturalar çəkir, oranji-rovkalar edirdi. O, fəvqəladə istedadlı idi və məndən məşhur aktrisa yaratdığına görə minnətdaram. San Saniçin sayəsində Edita Pyexa yarandı.

- Bronevski sizə evlənməyi necə təklif etdi?

- Bunu mən ona təklif etdim. Mən katolik idim. Bir gün valideynləri evdə olmayanda, o mənə qalmağı təklif etdi. Etiraz edə bilmədim. O mənə elə gözəl qulluq edirdi ki. Sonra biləndə ki bakireliyimi itirmişəm, ona dedim ki, məni almalısan. Və biz "zaqs"a getdik. Bir il anam məktublarına cavab vermədi ki, "sən kasıba ərə getməsin!" Sonralar biz anamın yanına qonaq gələndə mənə başısladı. San Saniç piano arxasına keçib Polşa mahnılarını oxumağa başladı. Bu, anamı həyəcanlandırdı: "Necə istedadlı musiqiçidir, özü də yaxşı insandır" - dedi.

- Bronevski ilə 20 illik nikahdan sonra ayrıldınız?

- O, qısqanclıq xəstəliyinə tutulmuşdu. Mağazalara gedib-qayıdanda, o, "harada veyillənirdin?", "kiminlə idin?" - deyirdi. "Şura, mən 5 mağazada oldum, amma heç nə tapa bilmədim, atelyedə isə mənə paltar tikməyə söz verdilər" - deyə cavab verdim. "Paltar nəyinə lazımdır?", "Nədi, ol-maya sevgilin var?" - qısqanclıqları bitib-tükənirdi. Onun mövzuları artıq bunlar idi.

Şura Bronevski artıq uzun illərdir ki, aramızda yoxdur. Əgər ayrılmasaydıq, vəziyyətinin ağırlaşmasına imkan verməzdim və onu tək qoymazdım. İndi düşünürəm ki, onun ölümündə mənim də günahım var.

DAĞILMIŞ KOMADAN SƏLIQƏLİ EV YARANDI

- Bu yaxınlarda qardaşınız sizi görməyə gəlmişdi? Uzun müddətdir ki, onunla ünsiyyət qurmursunuz.

- Bəli, mən elə xoşbəxt idim ki... "Yuzef, gəlşinə anamız necə də sevinirdi. O, səmaldan baxır və görür ki, biz görüşdük" - deyirəm. Qardaşımın 73 yaşı var. O, millis işçisi idi. Qızının adını anamın xahişi ilə Edit qoyublar, bir də oğlu var - Tomaş.

Aramızda anlaşılmalılıq olmuşdu. Sonradan başa düşdüm ki, o, səhv edir və biz bərişirdi. Telefonla da əlaqə saxlayırıq və mən hərdən Polşaya da gedirəm. İndi isə o, gəlib. O da görüşdüyümü üçün məmnundur. "Sən burada yaşayırsan? Sənin öz evin var?" - deyə soruşanda, "bəli, Yuzef, ata Karlo kimi çox şumladım, bax, bu evi tikdim. Bura malikanə olmasa da, sadəcə kiçik bir evdir. Mən burada düşünə bilirəm" dedim.

Bilirsiniz, mən bu evi necə aldım? Burada taxta ev dururdu, bir otaq aşağıda, ikinci mərtəbədə çardağ vardı, bir də nərdivan. Tanışlarım mənə bildirdilər ki, evin sahibi onu satır. Mən gəlib soruşdum: "Necəyə satırsan?" - "Sizin nə qədər pulunuz var?" - "25 min rubl" Bu, kitabım üçün 20 ilə yığdığım pul idi. Ev sahibi dedi ki, "bəs edər". Mən də hamısını ona verdim.

- Artıq vermişsiniz.

- Bəli. Sonralar qonşular mənə gülürdülər: o, zibillikdə tikinti materialları yığırdı. Qorbaçov hakimiyyətdə olduğu zamanlarda çıxış üçün müqavilə qiymətləri var idi. Əvvəllər mən solo-konsert üçün 38 rubl alırdım, burda isə soruşurlar ki, 1000 rubl bəs edərmi? 30 konsertdən - 2-3 aydan sonra mənim pulum oldu ki, bu xarabalığı dağıdıb ev tikim. Əvvəlcə zavoddan qırmızı kərpicləri aldım və heç fikirleşmədim ki, gözətçi tutum. İki gündən sonra gələndə hamısının oğurlandığını gördüm. Ona görə də ağ kərpicdən tikdirməli oldum. Nə qədər çətinlik olsa da, ev ürəyimcə alındı. İndi bu evdə sakit yaşayıram, düşünməyə vaxt tapıram. İtim Musya yaxın dostumdur. Onu yoldan götürmüşəm, maşın vurmuşdu. O vaxt 4 aylıq idi, indi 13 yaş var. Tezliklə biz Musya ilə dost olduq və o, səsinə kəsdi. Hər gün onu təmiz havada gəzintiyə çıxarıram.

- Bəs səhnədə çıxış etmək necə, zəhlənizi tökməyib ki?

- Heç vaxt... Amma gücüm artıq əvvəlki deyil. Əvvəllər ayda 30-40 konsert verirdim, indiyə istəmirəm və bacarmıram. Həm də ehtiyacım da yoxdur, yaxşı təqaüd alıram. Şanslı adamam: vaxtın sınağından çıxmışam. Allahın verdiyi ömrü yaşayacağam. Bəxtimdən mənə verdiklərinə görə çox razıyam. Müğənni olmağı bacardığım və heç kimdən asılı olmadığım üçün şanslıyam. Xoşbəxtəm ki, həyatımda məni başa düşən, dürüst insanlara rast gəlmişəm. Heç kimdən heç bir şey istəməmişəm, yalnız məni başa düşməklərini istəmişəm. Mahnılarımızdan birində deyilir: "Dünyada çox yaxşı insanlar var, tək deyilsiniz, mən də tək deyiləm". Çox çətin olsa da, qazanacağınıza inanmalı və güclü olmalısınız.

Rusiya mətbuatından çevirdi
Terane Məhərrəmovə

ELAN

Balakən rayon Cederovtala kənd sakini Barxalov Zeynəddin Şəmsəddin oğluna məxsus JN 201A nömrəli torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız hesab olunur.

Balakən rayon Mahamalar kənd sakini Zaxmayeva Səlihət Həsən qızına məxsus JN 795A nömrəli torpağın mülkiyyətə verilməsinə dair şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız hesab olunur.